

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Taşıyıcıları: Renkler

**Demet ERDEM¹,
Halit ÇELİK²**

Öz

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, 21. yüzyılda evrensel çerçevede önemli bir akademik uğraş haline gelmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğreticileri, dil öğretim sürecini çeşitli materyaller kullanarak zenginleştirmektedir. Bu süreçte dil öğrenimi, kültür aktarımı ile desteklenerek dil öğeleri ve kültür unsurları bir arada sunulmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle öğreticilerin kültürel unsurların farkında olmaları ve kültürel aktarımının bilinçli ve sistematik bir şekilde ele alınması son derece önemlidir. Bu çalışmada, Türk edebiyatının çeşitli evrelerinde renk kavramının nasıl kullanıldığı ve renklere yüklenen anlamlar incelenmektedir. Bir kültürün sembollerinden biri olan ve edebiyatta da önemli bir rol oynayan renklerin farklı toplumlardaki anlamları ve sembolik değerleri öğrencilere aktararak kültürler arası farkındalık ve anlayışın artırılması hedeflenmektedir. Ayrıca, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Yedi İklim Ders Kitabı Seti, nitel bir bağlamda ele alınarak renklerin kullanım alanlarına göre kategorize edilmektedir. Renklerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki kültürel fonksiyonları ve Türkiye'nin Otomobil Ortak Girişim Grubu (TOGG) tarafından kullanılan renk adlarının kültürel taşıyıcılığı, ders kitaplarının içeriklerine nasıl entegre edilebileceği de ele alınmaktadır. Bu şekilde, öğrencilere Türk kültürü ve toplumunun renklere yüklediği anlamları ve sembolik değerleri anlatarak, onların dil ve kültür anlayışlarını daha derinlemesine geliştirmek hedeflenmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde renklerin kültürel önemini vurgulamak ve bu bilgileri ders kitaplarında kullanarak öğrencilerin dil ve kültür anlayışını geliştirmektir. Böylece, dil öğrenme süreci sadece dil bilimsel yapıların öğretimiyle sınırlı kalmayacak, aynı zamanda Türk kültürüne ve toplumuna derinlemesine bir bakış sağlanarak öğrencilerin kültürel farkındalığı artırılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Dil öğretimi, renkler, TOGG renkleri, kültür, Yedi İklim ders kitabı seti (A1,A2,B1,B2,C1)

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, demet.erdem@ogr.dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1335-3986

² Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Altıntaş M.Y.O., halit.celik@dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7083-6127

Kaynak gösterme: Erdem, D. ve Çelik, H. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür taşıyıcıları: renkler.

Aydın TÖMER Dil Dergisi, 9(1), 1 - 37

Geliş tarihi: 21.09.2023 – Kabul tarihi: 29.12.2023 DOI: 10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v09i1001

Cultural Carriers In Teaching Turkish As A Foreign Language: Colors

Abstract

Teaching Turkish as a foreign language has become an important academic pursuit in the universal context in the 21st century. Instructors of Turkish as a foreign language enrich the language teaching process by using various materials. In this process, language learning is supported by cultural transmission, and language elements and cultural elements are presented together. Therefore, it is crucial for instructors to be aware of cultural elements and the cultural transmission is handled in a conscious and systematic way. This study examines how the concept of color is used in various periods of Turkish literature and the meanings attributed to colors. Colors are symbols of a culture and play a significant role in literature as well. By conveying the different meanings and symbolic values of colors in various societies to students, the aim is to increase intercultural awareness and understanding. Additionally, the Yedi İklim Ders Kitabı Seti (Yedi İklim Coursebook Set), used in teaching Turkish as a foreign language, is qualitatively analyzed and categorized based on the areas of color usage. The cultural functions of colors in teaching Turkish as a foreign language and the cultural carrier role of color islands used by Turkey's Automobile Joint Venture Group (TOGG) are also discussed in terms of how they can be integrated into coursebook content. In this way, by explaining the meanings and symbolic values attributed to colors in Turkish culture and society to students, the aim is to deepen their understanding of language and culture. The main objective of this study is to emphasize the cultural importance of colors in teaching Turkish as a foreign language and to enhance students' understanding of language and culture by incorporating this information into coursebooks. As a result, the language learning process will not be limited to learning linguistic structures alone but will also provide a profound insight into Turkish culture and society, thus increasing students' cultural awareness.

Keywords: *Language teaching, colors, TOGG colors, culture, Yedi İklim coursebook set (A1, A2, B1, B2, C1).*

Giriş

Dil insanlar arasında iletişimi sağlayan en önemli araçtır. Dilin iletişimi ve etkileşimi sağlaması milletler arasında münasebetlerin artmasına ve toplumların birbirlerini tanımalarına olanak sağlamıştır. Bu durum dil öğretiminde de yaklaşım, yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesine zemin hazırlamıştır. Dil öğretiminin sosyal, siyasi, ticari, ekonomik, kültürel vb. birçok gerekçesi bulunmaktadır. Kişilerin ihtiyaçlarına göre şekillenen dil öğretim süreçleri beraberinde dil öğretim malzemelerinin üretilmesine ortam hazırlamıştır. Kaşgarlı Mahmut'un Türk dilinin öğretimi açısından mihenk taşı sayabileceğimiz Divanı Lügat-it-Türk eseri başlı başına dil öğretim malzemesi bakımından önemli bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır. "Yabancı dil öğretimine yönelik Türk kaynakları arasında Divânü Lugâti't Türk'ten daha önce Türkçenin öğretimine yönelik bağımsız bir eser olmadığı görülmektedir" (Melanlıoğlu, 2008, s. 475). "Eserdeki dil öğretim yöntemini, günümüzde dil öğretiminde kullanılan yöntemlerle karşılaştırdığımızda, önümüze ilginç veriler çıkmaktadır. Divan-ü Lügat-it-Türk, günümüzde kullanılan yöntemlerin birçoğunu bünyesinde barındırmaktadır" (Onan, 2003, s. 436). Akyüz'e göre Kaşgarlı Mahmut Divânü Lugâti't Türk'te dil öğrenmede örneklerin, metinlerin önemini çok iyi fark etmiş, verdiği çok sayıda örneği günlük hayattan, atasözü, deyim, şiiirden vs. derlemiştir. (2009, s. 38). Öğretim malzemesi olarak sosyal hayatta kullanılan dil malzemelerini ele alan Kaşgarlı, dilin iletişimsel yönünü ele alarak işlevsel açıdan kullanımını ön planda tutmuş ve öğretimin yaşayan dil malzemeleri ile yapılması gerekliliğini eserinde yansıtmıştır. Özellikle son yüzyılda Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine yönelik çokça ders malzemesi üretilmiştir. Özellikle üniversitelerin bünyesindeki Türkçe Öğretim Merkezlerinin, Yunus Emre Enstitüsünün ve çeşitli özel kurumların destekleriyle ders malzemelerinin üretilmesi Türk dilinin yabancı dil olarak öğretilmesi alanını genişletmiş önemini artırmıştır. "Hızla küreselleşen dünyada, ülkeler arası iletişim ve etkileşim artmış ve bu da yabancı dil öğretiminin önemini artırmıştır. Dil, kültürler arasında bir köprü işlevi görür ve insanların birbirlerini anlamalarını, etkileşimde bulunmalarını ve bilgi alışverişinde bulunmalarını sağlar. Her dil, o dilin konuşulduğu toplumun kültürünü yansıtır ve anlatır. Bu nedenle, yabancı dil öğrenmek, sadece dil bilgisini öğrenmekle kalmaz, aynı zamanda o dili konuşan toplumun düşünce tarzını, değerlerini, geleneklerini ve yaşam tarzını anlamak

için de önemlidir. Bu şekilde, farklı kültürlere açılan kapılar aralanır ve kültürler arası anlayış ve saygı geliştirilir. Küreselleşme, insanların başka ülkelerdeki insanlarla ticaret yapması, seyahat etmesi, çalışması ve birlikte projeler yürütmesi anlamına gelir. Bu tür yoğun etkileşimler, farklı kültürlere ve yaşam tarzlarına sahip insanlarla karşılaşmayı gerektirir. Dolayısıyla, yabancı dil öğrenmek, medeniyetler arası etkileşimi daha etkili ve anlamlı hale getirir. Ayrıca, kültürler arası iletişimde dil engellerini aşmaya yardımcı olarak kültürel anlayış ve hoşgörüyü artırır” (İşcan, 2014, s. 4). Ders malzemelerinde kullanılan kültürel unsurlar o dilin tamamlayıcı yapısıdır. Kültürel somut ve soyut öğeler dilin bağlam yapısını manalandıran en önemli yapılardır. Kültür unsurları o dili konuşan milletlerin düşünce sistemini ve anlayış biçimlerini bünyelerinde barındırır. Bu bakımdan kültürel yapılarla bezenmiş dil yapılarını öğrenmek dil edinim sürecini hızlandırması bakımından önemlidir. “Ad bilimin inceleme alanına giren ve tür adları içerisinde değerlendirilmesi gereken renkler, farklı toplumlar tarafından değişik biçimlerde adlandırılmıştır. Renk adları yönünden Türkçe son derece zengin bir dildir”(Küçük, 2010, s. 156).

“Türkçede renk adlarının dikkat çekici bir özelliği de sözcük türetmede sıklıkla kullanılmalarıdır. Hayvan, bitki, eşya, hastalık, yemek, oyun gibi günlük yaşamda sıklıkla rastlanan birleşik adların yapımında renklerden yoğun bir şekilde faydalanılır. Renkler sözcük türetmenin yanında özel adların yapımında da kullanılır.”(Bayraktar, 2013, s. 96). Renklerle kadim tanışıklığı olan ve varlıkları ilk önce renklerine göre kategorize eden insan, dilsel gelişiminin sonraki ve ileri düzeylerinde bir yandan renkler aracılığıyla diğer varlıkları adlandırmış diğer yandan çeşitli varlıklar ve onların renkleri aracılığıyla da renklerin kendisini adlandırmıştır. Bu, ilk bakışta bir paradoks olarak algılanabilir ancak renklerin kaynağının tabiatın ve cisimlerin kendisi olduğu dikkate alındığında bunun doğal bir sonuç olduğu anlaşılır(Doğan, 2015, S. 13). Bu çalışmada kültürel unsurlardan birisi olan renkler ele alınmış ve şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Türk edebiyatının çeşitli ürünlerinde renk isimleri hangi bağlamlarda kullanılmıştır?
2. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanan Yunus Emre Enstitüsünün Yedi İklim Türkçe Öğretim setinde renk isimleri ne düzeyde ve hangi dil becerileri ile yer verilmiştir?

3. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dört temel dil becerisine katkı sağlayacak renk isimleri hangi kültürel bağlamlarda ele alınarak ders malzemesi olarak kullanılmalıdır?
4. Renk isimlerine katkı sağlayacak yeni kültürel, milli renk isimleri nelerdir ve yabancı dil olarak Türkçe öğretim malzemelerinde bu renkler nasıl kullanılmalıdır?

Araştırmanın Amacı

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çeşitli kültürel unsurlar, dil öğretim sürecinin bir parçası olarak ele alınmaktadır. Özellikle çerçeve metinde de yer alan kültür aktarım unsurlarının iletişimsel yaklaşımla birlikte dil öğretimine katkısı düşünüldüğünde kültür unsurlarının belirlenmesi ve bu unsurların dil malzemesi olarak kullanılması dil öğretim sürecini etkileyen başat olgulardan birisi olarak ele alınabilir. Böylelikle hem yeni renk adlarının öğretilmesi hem de kültürel birikimin aktarımı amaçlanmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, Türk edebiyatının çeşitli dönemlerine ait sözlü ve yazılı edebî türler ile yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Yedi İklim Ders Kitabı setinin incelenmesini ele alan nitel bir araştırmadır. Veri toplama teknikleri olarak gözlem, görüşme, doküman analizi gibi yöntemlerin kullanıldığı araştırmalara “Nitel Araştırma” denir. Nitel araştırma, katılımcıların davranışlarını, deneyimlerini, algılarını ve düşüncelerini anlamak ve açıklamak için kullanılan bir araştırma yöntemidir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39). Nitel çalışmanın gerektirdiği unsurlar göz önüne alınarak bu araştırmada doküman incelemesi deseninden faydalanılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada Türk edebiyatının çeşitli dönemlerine ait sözlü ve yazılı edebî eserlerden rastgele seçilen *Divan-ü Lügat-it-Türk*, *Dede Korkut Hikâyeleri*, *Huzur*, *Benim Adım Kırmızı* gibi romanlar ve halk ve divan şairlerinden örnekler ele alınmış Yunus Emre Enstitüsü tarafından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim setlerinden A1, A2, B1, B2 ve C1 düzeylerine ait ders kitapları incelenerek araştırma konusu için veriler elde edilmiştir. Kitaplarda içerik analizi yapılarak renk isimlerinin hangi bağlamda kullanıldığı, kullanılan bağlamda kültürel aktarımın nasıl yapıldığına dair bulgular elde edilmeye çalışılmıştır.

Bulgular

Divânü Lugâti't' Türk'te kullanılan renkler ve örnek kullanımları şu şekilde derlenmiştir:

“ala at, kır at” (Atalay 2006, s. 1/81).

Divânü Lügat-it-Türk'te atlara verilen çeşitli renk adlarının kullanıldığı tespit edilmiştir. Örnekte de görüldüğü üzere al, kır gibi renklerin atlar üzerinde kullanıldığı görülmektedir. Al kelimesi kırmızı, kızıl renklerin eş anlamlısı olarak kullanılmaktadır. Kır kelimesi beyazla az miktarda siyah karışmasından oluşan renk olarak müstakil bir renk adı şeklinde kullanılmaktadır. Bu renkler atların bilinirliği açısından ayırt edici kullanım özellikleri taşır. Türk kültüründe hayvanlara verilen takma isimlerde de renklerin kullanımına rastlanır. Bu günümüzde de hala varlığını sürdürmektedir. Sarı kız, kara oğlan, alaca dana vb.

Dede Korkut'ta kullanılan renkler ve örnek kullanımları şu şekilde derlenmiştir:

“Kara kılıç” (Gökyay, O. Ş., 2013).

Türk lehçelerindeki çok sayıda renk adları arasında kara, ak, kızıl, yeşil (yeşil) ve sarının her yerde kullanıldığı ve her şey için kullanılabileceği ifade edilmektedir. Kara kelimesi, siyah rengin eş anlamlısı olarak kullanılmaktadır. Kara kelimesi olumsuz bir anlam çağrıştırmakta ve ölümlü bağdaştırılmaktadır. Kara kelimesi günümüzde de hala varlığını sürdürmektedir. Kara gün, kara gece vb.

Halk Edebiyatında kullanılan renkler ve örnek kullanımları şu şekilde derlenmiştir:

a. Dost dost diye nicesine sarıldım

Benim sadık yârim *kara* topraktır

Beyhude dolandım boşa yoruldum

Benim sadık yârim *kara* topraktır (Âşık Veysel, *Kara Toprak*)

b. “Baharda çoşarsa bu ulu toprak

Vücuda getirir her türlü yaprak

Al yeşil giyinmiş dağlara bir bak

Besleyip büyütür yer çiçekleri” (Âşık Veysel, *Esti Bahar Yeli Karlar Eridi*)

Âşık Veysel, Cumhuriyet sonrası Halk Edebiyatının en önemli temsilcilerinden biridir. Halk şiiri Âşık tarzı şiir geleneğinin en önemli isimlerinden dir. Âşık Veysel şiirlerinde sade, yalın bir üslup kullanmıştır. Eserlerine baktığımız zaman renkleri büyük bir ustalıkla kullandığını, ölümü, sevdayı renklerle bütünleştirdiğini görmekteyiz. *Kara Toprak* şiirinde insanın toprağa bağlılığını ve toprağın insan yaşamındaki önemine vurgu yapmaktadır. Ozan toprağı çok sevmekte ve onu bir dost olarak görmektedir. *Esti Bahar Yeli Karlar Eridi* şiirinde de ölüm, yaşam, dostluk üzerine duygularını al ve yeşil renklerini kullanarak çağrışım oluşturmaktadır. Bu şiir pastoral şiirin en güzel örneklerinden biri olarak sayılabilir. Bahar mevsiminde doğanın uykudan uyandığı, tabiri caizse yeniden doğduğu, kuruyan dalların yeşille buluştuğunu ifade etmektedir.

Halk Hikâyesi Yusuf ve Zeliha’da kullanılan renkler ve örnek kullanımları şu şekilde derlenmiştir:

a. “kıızıl”, yeşil, ak”

Birini ‘akıık kıllalar key kıızıl

Biri zeberced ola levni yeşil (Yusuf ile Zeliha, s. 465)

Günümüz Türkçesi: Hükümdar birini parlak kırmızı olan akik kılar

Biri yeşil renkli zümrüt olur

b. “ak”

Bir taş uçmağdan getirür levni ak

Anı yaratmışdı incü gibi Hağ (Yusuf ile Zeliha;615)

Günümüz Türkçesi: Bir taşı beyaz renkli cennetten getirir

Onu Hak sedef renkli yaratmıştı

Yusuf ve Zeliha’da geçen kıızıl, yeşil, ak kavramlarının renk olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu renkler inci ve zümrütle ilişkilendirilerek sembolize edilmiştir.

Yunus Emre Divanında kullanılan renkler ve örnek kullanımları şu şekilde derlenmiştir:

a. “yeşil”

“bu dünyede bir nesneye yanar içüm göyner özüm

yigidiken ölenlere gök ekini biçmiş gibi” (206b)

Günümüz Türkçesi: Bu dünyada bir şeye içim yanar, çok üzülürüm; yeşil ekini biçmiş gibi

gençken ölenlere.

“atañ anañ haqqın yitürdüñise

yeşil tonlar giyesin tonanasın” (154b)

Günümüz Türkçesi: Anne ve babanın hakkını ödedinse; *yeşil* elbiseler giyip süslenirsin (manevi olarak yükselirsin).

Yunus Emre Divanında *yeşil* kavramının renk anlamında kullanıldığı tespit edilmiş ayrıca “gök” kelimesi ile de *yeşil* anlamı verilmektedir.

b. “kara”

Kırk beşinde şüret döner *kara* şakala *ak* iner

bakup şeybetin göricek yoldurmağa düşdi göñül (113b)

Günümüz Türkçesi: Kırk beş yaşında beden yaşlanmaya başlar, *kara* sakala *ak* düşer; bakıp sakaldaki *akları* görünce onları yoldurmak istedim.

Yunus Emre Divanında renkler sıkça kullanılmaktadır. Kara ve ak kavramlarının da renk olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Muhibbi Divanında kullanılan renkler ve örnek kullanımları şu şekilde derlenmiştir:

a. “siyah”

Su döker ‘ârızum üstüne benim dîdelerüm

Ola bu nev ile yuya bile rûy-ı *siyehi* (G. 2666/3)

Günümüz Türkçesi: Gözlerim yanağımın üstüne su döker.

Bu şekilde olursa *siyah* yüzü bile yıkar.

Karanın eş anlamlısı olarak kullanılan *siyah* renge sıklıkla yer verilen Muhibbi Divanında *siyah* yüz, *siyah* saç ile sembolize edilmektedir. Günümüz Türkçesinde *kara* yerine genel olarak *siyah* rengin kullanıldığını görmekteyiz. Muhibbi Divanında da siyahın bir renk olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

b. “sarı”, Çehre-i Zerd

‘Âşıkun gözleri nem çehresi de *zerd* gerek

Taşrası dâg ile pür içi tolu derd gerek (G. 2646/1)

Günümüz Türkçesi: Aşığın gözleri yaş, çehresi de *sarı* gerekir.

Dışı yara ile dolu, içi dert ile dolu gerekir.

Muhibbi Divanı'nda Çehre-i Zerd “*sarı yüz*” anlamına gelmektedir. Aşığın yüzü sarı ile sembolize edilmektedir.

Amil Çelebioğlu'nun derlediği *Türk Ninniler Hazinesi*'nde kullanılan renkler ve örnek kullanımları şu şekilde derlenmiştir:

a. “yeşil”

Pencereden uçtu bir tavuk

Bu gün hava pek soğuk

Dedemin başında bir *yeşil* kavuk

Mevlâm şuna bir uyku, hu hu! (Isparta;241)

b. “al”

Al bağırsak doladığım

Ninni kuzum ninni

Yeşil kundak sardığım

Ninni yavrum ninni! (Konya;244)

c. “kara”

Varın söylen boyacıya

Kara boya boyamasın

Kara giyen yaşlı olur

Karaya ben dayanamam

Nenni yavrum nenni! (Merzifon;243)

Türk ninnilerinde *siyah*, *beyaz*, *yeşil* ve *kırmızı* renklerinin yoğun bir şekilde kullanıldığını görmekteyiz. Renklerin anlamlarını değerlendirdiğimizde *yeşilin* kutsallık, *beyazın* saflık ve temizlik ve hayırlılık, *siyah* ve *kırmızı* rengin ise olumsuz anlamlar içerdiğini görmekteyiz. Ayrıca Türk geleneklerinde yeni doğum yapan annenin ve bebeğinin nazara karşı korunmasında *kırmızı* renk önemli bir işleve sahiptir.

Cumhuriyet Dönemi Eserlerinde kullanılan renkler ve örnek kullanımları şu şekilde derlenmiştir:

a. “Sanki her şey, taze ve yumuşak yaprağın, parlak renklerin, beyaz aydınlıkta kendisini gölgesiyle bulmanın telâş ve sevinciyle birbiriyle kaynaşıyordu. Mor, kırmızı, erguvani, pembe, yeşil, kümelenedikleri sırtlardan insanın derisine hücum ediyorlardı.” (Tanpınar, A. H., *Huzur*, s. 118).

Tanpınar, şiirlerinde de yazılarında da benzer izlekleri işlemekten çekinmez. Bunlar Tanpınar'ın estetik dünyasının bir nevi tutkularıdır. Onun için eserlerinde kullandığı renkler resim dünyasından bir tablodur. Tanpınar'ın eserlerini incelediğimiz zaman birçok rengi hiç çekinmeden bir arada kullandığını görmekteyiz.

b. “Bu köpek öyle nazlıymış ki, bir de kırmızı ipekten elbisesi varmış”. (Pamuk, O. *Benim Adım Kırmızı*, s.18)

“Hafifçe vurmuştu, ağabeyim de ağlamadı. “Ben babamı istiyorum,” dedi. “Babam dönünce Hasan Amca'nın kırmızı kılıcını çekecek ve biz bu evden Hasan Amca'nın yanına döneceğiz.” (Pamuk, O. *Benim Adım Kırmızı*, s.40)

Benim Adım Kırmızı adlı romanda kırmızı rengini bulmak olasıdır. Metnin kurgusu içinde en sık geçen renk kırmızıdır. Kana, sevgiye, ateşe, otoriteye ve şiddete gönderme yapan kırmızı renk, çağrıştırdığı bu anlamlarla Pamuk'un roman metninde de bütünleşmektedir. Kırmızı renk al rengin eş anlamlısı olarak hala daha günümüzde varlığını sürdürmektedir. “al bayrak, al yanak; kan kırmızı, kırmızı ışık vb.

TOGG Türkiye Renkleri

Türkiye'nin akıllı ve elektrikli otomobili TOGG modelleri Türkiye'nin güzelliklerinden esinlenerek yeni kavramları renk dünyamıza katmaktadır. TOGG renkleri olarak Gemlik mavisi, Anadolu kırmızısı, Oltu taşı siyahı, Kula grisi, Kapadokya kum beji, Pamukkale beyazı altı renk belirlendi. TOGG renkleri Türkiye'nin kültürünü yansıtmak, dünyaya duyurmak için bazı şehirlerimizin isimleri de verilerek oluşturulmuştur. Amaç Türkiye'deki bu şehirlerimizin kültürünü ve turistik özelliklerini göstermektir. TOGG renkleri ve anlamları şu şekilde belirtilmiştir:

Gemlik mavisi: Gemlik'in zeytin ağaçlarının gölgesindeki mavi suları temsil etmektedir.

Anadolu kırmızısı: Anadolu topraklarında yaşayan insanların cana yakınlığını ve tutkusunu yansıtan kırmızıdan esinlenilmiştir.

Oltu taşı siyahı: Oltu taşının sağlamlığını, göz alıcı siyahlığını ve parlak dokusunu temsil etmektedir.

Kula grisi: Kayaçları ve vadileriyle dünyanın milyonlarca yıllık geçmişini

günümüze taşıyan Kula'nın doğal yapısı grinin büyüleyici ihtişamını sembolize etmektedir.

Kapadokya kum beji: Ülkemizin turistik amaçlı bir bölgesi olan Kapadokya'nın olağanüstü güzellikteki doğa harikası peri bacalarının toprak ve kum bejini sembolize etmektedir.

Pamukkale beyazı: Pamukkale travertenlerinin beyazlığını temsil etmektedir.

Resim 1. Türkiye'nin Otomobili Girişim Grubu (TOGG)

(<https://www.ensonhaber.com/gundem/cumhurbaskani-erdogandan-togg-icin-yeni-renk-talebi=>

Yunus Emre Enstitüsünün Türkçe Öğretim Seti A1 Temel Düzey Ders Kitabındaki Renklerin Kullanımı:

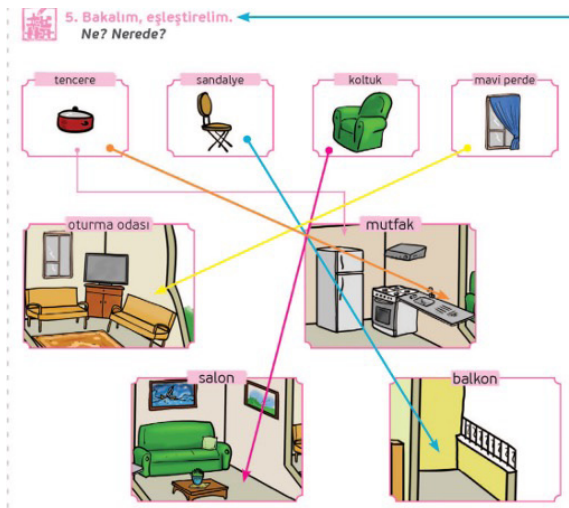
Temel düzey A1 ders kitabı incelendiğinde ana ve ara renklerin hepsine yer verildiğini görmekteyiz. Bunların yanında renk olarak kızarmak ve kararmak kavramları tespit edilmiştir. Aynı zamanda beyazın eş anlamlısı olarak ak, siyahın eş anlamlısı olarak da kara kavramların olduğu belirlenmiş ve bu kavramlar renk adıyla oluşturulan bölge isimleri olarak kitapta yer almıştır. Burada amaç öğrencilere hem ana ve ara renkleri hem de beyaz ve karanın eş anlamlı kelime olduğunu göstermektir. Ayrıca renk adıyla yapılan ırmak ve yer adlarına örnek teşkil etmektedir.

1. ünite de *beyaz* ve *kızarmak* kavramlarına yer verilmiştir. “Kahvaltı” dinleme metninde *beyaz* peynir ve *kızarmış* ekmek karşımıza çıkmaktadır. (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 23).

Resim 2. Yedi İklim Ders Kitabı, A1 düzeyi

2. ünite de *beyaz*, *gri*, *kahverengi*, *kırmızı*, *lacivert* ve *mavi* renklerine yer verilmiştir. “Bakalım, eşleştirelim” kısmında evin bölümleri ve bu bölümlere ait verilen eşyaların eşleştirilmesi istenmiştir. “mavi perde” burada oturma odasına ait bir eşyadır. Burada “mavi” sıfat görevindedir (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 41).

Resim 3. Yedi İklim Ders Kitabı, A1 düzeyi

Beyaz, sarı, mavi, kırmızı, yeşil, siyah, turuncu, mor, kahverengi, gri, lacivert ve pembe renklerine yer verilmiştir. “Bulalım, eşleştirelim” alıştırmalarıyla öğrencilerden renkleri eşleştirmesi istenmiş, renklerin öğretilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca “mavi göz”, “kırmızı kiraz”, “yeşil yaprak”, “sarı papatya” görselleriyle hem renkleri pekiştirilmeye çalışılmış hem akılda kalıcılığı istenmiştir (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 43).

Resim 4. Yedi İklim Ders Kitabı, A1 düzeyi

3. ünite de Kızılay, ak, kara kavramlarına yer verilmiştir. Bu kelimeler incelendiği zaman hepsi renk olarak kullanılmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken bir husus vardır.

“Kızılay’da biraz dolaştık” (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 59).

Cümlesinde geçen “Kızılay” kelimesi renk adıyla oluşturulmuş bir yer adıdır.

“Yazın açık renkli kışın koyu renkli giysiler tercih ediyoruz” (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 73). Cümlesinde ise *açık* ve *koyu* kavramları renklerin tonunu belirtmektedir.

“Hangisinde renk adı yoktur?”

- A. Akdeniz
- B. Karadeniz
- C. Kızıldeniz
- D. Ege Denizi”

(Yedi İklim Türkçe 12, 2018, s. 75).

Değerlendirme sorusunda renk isimleriyle kurulmuş bölge isimleri vardır. Sayfa 82’de “inceleyelim, okuyalım” kısmında “Kırmızı Başlıklı Kız” geçmektedir (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 82).

Resim 5: Yedi İklim Ders Kitabı, A1 düzeyi

“Kızılay Meydanı Ankara’da Atatürk Bulvarı üzerindedir” (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 85).

5. ünite de beyaz, ela, kırmızı, kızarmak, mavi, Kızılırmak geçmektedir.

“Çam ağacının yaprakları yeşil” (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 101).

“Kızılırmak Türkiye’nin en uzun nehridir” (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 103).

Resim 6. Yedi İklim Ders Kitabı, A1 düzeyi

Sayfa 112’de “web sayfamı hoş geldiniz” bölümünde kişisel bilgilerin nasıl doldurulması gerektiği gösterilmiştir. Verilen örnekte saç rengi siyah ve sevdiği renkler olarak yeşil ve mavi verilmiştir. Sayfa 113’te de öğrenciden kendi kişisel bilgilerinin yazılması istenmiş yine saç rengi ve sevdiği renkler sorulmuştur (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 112-113).

6. Okuyalım, tamamlayalım. ←
Benim Sayfam

"Web sayfamı hoş geldiniz."

Ana Sayfa Hakkımda Öz Geçmiş İletişim

HAKKIMDA

Adım	Burcum
Soyadım	Doğum tarihim
Saç rengim	Benim renklerim
Göz rengim	Hangi yemekleri seviyorum?
Boyum	Hangi tatilleri seviyorum?
Meseleğim	

SEVİYORUM/ SEVMİYORUM/ HOBİLERİM

Seviyorum	
Çok seviyorum	
Sevmiyorum	
Hiç sevmiyorum	
Hobilerim	
İlgi alanlarım	

Resim 7. Yedi İklim Ders Kitabı, A1 düzeyi

“Kuaför: Saçınızı hangi renge boyayalım?”

Zeynep: Siyaha boyayın” (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 113).

6. ünite dinleme bölümünde Filiz ve Mehmet’in özelliklerinin dinletilip yazılması istenmiştir. Burada saç ve göz rengi olarak kızıl, mavi, siyah ve kahverengi renkleri geçmektedir (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 121).

6. Dinleyelim, tamamlayalım.
Filiz ve Mehmet'in Özellikleri

Filiz	
Saç	akıl
Göz	mavi
Boy	1.68 CM
Kilo	59 kg
Eğitim	Üniversite Mezunu
Meslek	Avukat

Mehmet	
Saç	siyah
Göz	kahverengi
Boy	1.78 CM
Kilo	78 kg
Eğitim	Üniversite Mezunu
Meslek	Öğretmen

1. Filiz'in saçları **siyah**, Mehmet'inki **kahverengi**.....
2. Filiz'in gözleri **siyah**, Mehmet'ininki **kahverengi**.....
3. Filiz'in boyu **1.68**, Mehmet'ininki **1.78**.....
4. Filiz'in kilosu **59**, Mehmet'ininki **78**.....

Resim 8. Yedi İklim Ders Kitabı, A1 düzeyi

“Sedat ve Ailesi Piknikte” adlı okuma metninde “Bulutlar karardı ve gök güreledi” cümlesi geçmektedir. Burada kararmak kelimesi bulutun kararması, gökyüzünün siyah olması yani yağmurun yağacağıının habercisidir. *Kararmak* TDK’de rengi karalaşmak, kara ya da karaya yakın bir renk edinmek” olarak verilmiştir (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 131).

7. üniteye renklere yer verilmemiştir.

8. üniteye beyaz, kara, ak, kızıl, yeşil renkleri geçmektedir.

“Burada evler genellikle beyaz ve iki katlı” (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 156).

“Ankara’nın *Kızılay* semtinden hareket etti. Ankara’nın en *yeşil* ilçelerinden *Kızılcahamam*’da mola verdik (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 158).

Sayfa 159’da “Seyahat Acentasında” adlı okuma metninde ve metin anlama sorularında kara ve ak kelimeleri geçmektedir.

“Biz bu hafta sonu Doğu Karadeniz’e gitmek istiyoruz” (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 159).

Çoktan seçmeli olarak hazırlanan sorularda Akdeniz ve Karadeniz bölge isimleri geçmektedir. Bu bölge isimleri ak, beyazın eş anlamlısı; kara da siyahın eş anlamlısıdır. Renk isimleriyle bölge adı oluşturulmuştur (Yedi İklim Türkçe A1, 2018, s. 160).

Yunus Emre Enstitüsünün Türkçe Öğretim Seti A2 Temel Düzey Ders Kitabındaki Renklerin Kullanımı:

Temel düzey A2 ders kitabı incelendiğinde kırmızı, yeşil, mavi, beyaz, sarı, turuncu, mor ve kızıl renklerinin kullanıldığını görmekteyiz. A2 temel düzeyde 2., 5., 7. ve 8. ünitelerde renklere yer verildiği tespit edilmiştir. A2 düzeyinde renklere ilk olarak 2. ünite de rastlamaktayız. Bu ünite de kırmızı, beyaz, mavi ve yeşil renklerine yer verilmiştir. Burada amaç hem A1’de öğrendiği renkleri tekrarlamak hem de *pekiştirme* konusunun öğretilmesidir. *Kıpkırmızı, masmavi, yemyeşil, bembeyaz* pekiştirmeye örnek olarak verilmiştir.

“Zeynep, burnun kıpkırmızı olmuş, üstelik sürekli hapşırıyorsun. Bu alerjik nezleye benziyor” (Yedi İklim Türkçe A2, 2018, s. 31).

“Yüzün *bembeyaz* oldu? Neyin var?” (Yedi İklim Türkçe A2, 2018, s. 32).

“Uğur’un gömleği *bembeyaz*” (Yedi İklim Türkçe A2, 2018, s. 32).

“Elif’in *masmavi* gözleri var” (Yedi İklim Türkçe A2, 2018, s. 32).

“Bu bukalemun *yemyeşil* olmuş” (Yedi İklim Türkçe A2, 2018, s. 32).

3. Tamamlayalım.

masmavi, bembeyaz, yemyeşil...

Uğur’un gömleği **bembeyaz** ... Elif’in **masmavi**..... gözleri var. Bukalemun **yemyeşil**..... olmuş.

Resim 9. Yedi İklim Ders Kitabı, A2 düzeyi

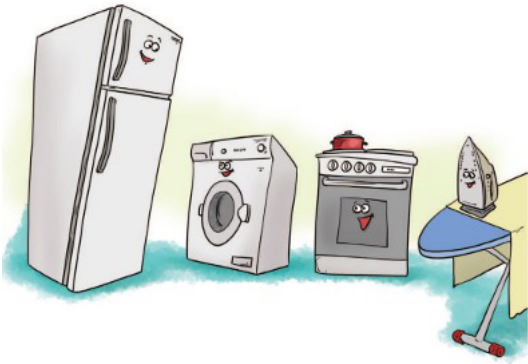
“Her tarafında *kıpkırmızı* benekler vardı” (Yedi İklim Türkçe A2, 2018, s. 41).

“Mars’a gittik. *Masmavi* bir gezegendi” (Yedi İklim Türkçe A2, 2018, s. 41).

5. ünite de sadece beyaz renk geçmektedir. Beyaz eşyaların öğretilmesi için sayfa 98’de bir okuma metni verilmiştir. Burada ütü, çamaşır makinesi, buzdolabı, fırın vb. kavramların genel adının *beyaz eşya* olduğu öğretilmek amacıyla yer verilmiştir.

“Beyaz Eşyalar Tartışıyor” (Yedi İklim Türkçe A2, 2018, s. 98).

→ 10. Okuyalım.
Beyaz Eşyalar Tartışıyor

Buzdolabı: Arkadaşlar, biliyorsunuz, ben insanlara çok faydalıyım.
Çamaşır Makinesi: Sen ne iş yaparsın ki?
Buzdolabı: Benim içimde yiyecekler uzun süre bozulmaz.
Fırın: İnsanlar senden önce ne yaptılar, yiyecekleri bozuldu mu?
Ütü: Evet, sen kaç yıldan beri insanlara hizmet ediyorsun?
Buzdolabı: Ütü kardeş, insanlara senin ne faydan var? Belki yüz yıldır çalışıyorum, en faydalı benim.
Ütü: Belki bilmiyorsunuz ama içinizde en eski aletlerden biri benim.
Fırın: Yok canım, öyle pey olur mu?
Ütü: Elbette olur! Mesela Türkçenin 11. yüzyıldaki sözlüğünde benim adım var.
Çamaşır Makinesi: Yani daha 11. yüzyılda Türkler seni kullanmışlar, öyle mi?
Ütü: Evet, kasacası o yüzyılda sen yıkamışsın, ben ütlemişim.
Çamaşır Makinesi: Şaka yapma! O yüzyılda ben daha yoktum.
Fırın: Arkadaşlar, günümüzde hepimiz gerekliyiz ve faydalıyız. Tartışmayıp işimizi doğru ve iyi yapalım.
Elektrik: Deminden beri sizi dinliyorum. Boguna tartışmayın. Siz, benim enerjimle çalışıyorsunuz. İnsanlık için en faydalı ve gerekli benim.

98 Ünite 5 • İhtisaki kavramlar

Resim 10. Yedi İklim Ders Kitabı, A2 düzeyi

6. ünite de kızıl kavramı kullanılmıştır. Burada kızıl kavramı renk olarak değil yer olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Yurtta Bir Sabah” adlı metinde “Kızılay” kavramına rastlamaktayız. Burada renk ismi kullanılarak yer adı yapılmıştır.

“Sen *Kızılay*’da kiminle buluşacaksınız”(Yedi İklim Türkçe A2, 2018, s. 116).

6. ünitenin B bölümünde “Kızarmış Ekmek” adlı metinde “kızarmak” kavramına yer verilmiştir. TDK’ye göre, *kızarmak*, “Yiyecekler tavada kızgın yağ içinde veya ateşte kırmızılaşarak pişmek” anlamına gelmektedir (Yedi İklim Türkçe A2, 2018, s. 120).

7. ünite de *kızıl* kavramına rastlıyoruz. Sayfa 147’de verilen hikâye tamamlama kısmında “Hayırdır İnşallah” adlı metinde *kızıl* kavramına yer verilmiştir. Burada *kızıl* kavramı renk olarak kullanılmıştır. TDK’ye göre, *kızıl*, “Parlak kırmızı renk” anlamına gelmektedir.

“Güneş’in son ışıkları dağın eteklerini *kızıla* boyadı (Yedi İklim Türkçe A2, 2018, s. 147).

8. ünite de mavi, yeşil, kırmızı, mor, turuncu, sarı kavramlarıyla bir dinleme metni verilmiştir. Renklerin kişiliklerimiz üzerindeki etkisini anlatan basit düzey anlatım ve sesletimle önce metin dinletilmektedir. Daha sonra öğrencilerin hangi rengi sevdikleri ve o rengin kişiliğini yansıtıp yansıtmadığı sorularak hem dinleme hem de konuşma pratiği yapılmaktadır.

1.2. Hangi rengi seviyorsunuz? İşaretleyin, kişiliğinizi öğrenin.
Renklerle Kişiliğimizi Öğrenelim

Hangi rengi seviyorsunuz?
İşaretleyin, kişiliğimizi öğrenin.

Mavi
Yeşil
Kırmızı
Mor
Turuncu
Sarı

Renklerle Kişilik Testi

Hangi rengi seviyorsunuz? İşaretleyin kişiliğinizi öğrenin.

Mavi:

1. Başkalarına yardım etmeyi seviyorsunuz?
2. Çok meraklısınız.
3. Güvenilirsiniz, insanlar size güveniyor.
4. Çevrenizdeki insanları dinliyorsunuz.
5. Çevrenizdeki insanların hislerine önem verirsiniz.
6. Müzik dinlemeyi seviyorsunuz.
7. Yabancı dil öğrenmeye meraklısınız ve yabancı dil öğrenme yeteneğine sahipsiniz.
8. Düşünce ve duygularınızı açıkça ifade edersiniz.
9. Yalnızlığı seviyorsunuz.

Yeşil:

1. Gerçeksiniz.
2. Çevrenizdekiler size güveniyor.
3. İnsanları dinliyor, onların sorunlarına önem verirsiniz.
4. Soru sormayı seviyorsunuz.
5. Çevrenizdekilerin ihtiyaçları sizin için çok önemlidir.
6. Yardımseversiniz.
7. Otuzlar ve inandırıcılık özelliğine sahipsiniz.
8. Kendinize değer verirsiniz.

Kırmızı:

1. Çok hareketli ve pratiksiniz.
2. İnsanlara değer veriyorsunuz.
3. Hiç kimse sizi kandıramaz.
4. Ne önemlidir, ne önemsizdir, bunu çok iyi biliyorsunuz.
5. Çoğu zaman öğretmen gibi davranırsınız.
6. Bazen aşırı otoriter olabiliyorsunuz.
7. Kendinize olan güveniniz tam.
8. Güce ve iktidara önem veriyorsunuz.
9. Liderlik ve yöneticilik özelliklerine sahipsiniz.

Mor:

1. Hayat sizin için bir yolculuk gibidir.
2. Her an sizin için çok değerlidir.
3. Manevi değerlere önem veriyorsunuz.
4. Meraklı ve araştırmacı bir kişiliğiniz var.
5. İnsanları etkileme gücüne sahipsiniz.
6. Çevrenizdekilerle çok iyi iletişim kuruyorsunuz. İletişim beceriniz yüksek.
7. Konuşma beceriniz çok yüksek.
8. Romantik ve duygusalsınız.

Turuncu:

1. Planlı hareket etmeyi seviyorsunuz.
2. Her şeyi zamanında yapmak sizin için çok önemli.
3. Kendinize çok güveniyorsunuz. Özgüven sahibisiniz.
4. Denemekten korkmuyorsunuz. Sizin için önemli olan dünyayı tanımadır.
5. İyi bir yöneticisiniz. Kimin hangi işte yetenekli olduğunu anlayabiliyorsunuz.
6. Eğlenmeyi seviyorsunuz ama disiplinden asla vazgeçmiyorsunuz.
7. Çevrenizdekiler sizi hayranlıkla izliyor.
8. Bazılar sizi aşırı ciddi olarak görüyor.
9. Bir hatayı ya da yanlışlığı hemen fark edebiliyorsunuz. Bu özelliğiniz bazen çevrenizdekileri tedirgin edebiliyor.

Sarı:

1. Çok enerjik ve hareketlisiniz.
2. Sakacısınız. İnsanları güldürmeyi seviyorsunuz.
3. İnsanlarla ilişkilerinizde samimisiniz.
4. Özgür olmayı seviyorsunuz.
5. İknâ kabiliyetiniz yüksek.
6. Entellektüel bir kişiliğe sahipsiniz.
7. Yöneticilik özelliğiniz var.
8. Hırslı ve işinizde iddialısınız.

Resim 11. Yedi İklim Ders Kitabı, A2 düzeyi

Yunus Emre Enstitüsünün Türkçe Öğretim Seti B1 Orta Düzey Ders Kitabındaki Renklerin Kullanımı:

Orta düzey B1 Ders kitabı incelendiğinde *ak*, *kara*, *pembe*, *yeşil*, *kırmızı*, *yemyeşil-yeşermek*, *mavi*, *kızıl* renklerinin kullanıldığını görmekteyiz. Renklerin kullanımı için ünitelere bakıldığında 1., 2., 4., ve 5. Ünitelerde renklere hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

3. üniteye *yeşil* renk olarak kullanılmıştır.

“*Yeşil* alanda çiçekler, ağaçlar ve çimler vardır” (Yedi İklim Türkçe B1, 2018, s. 55).

6. üniteye *beyaz*, *yeşil* ve *mavi* renk olarak kullanılırken “*Kızılırmak*” ismini toprağının kırmızı renk oluşundan almaktadır. Yani renk adıyla oluşturulan bir yer adıdır. Toprağın rengini aktarmak, kayaçların, kar ve yağmurun etkisiyle toprağı kızıl renge boyadığını gösterme amacıyla adlandırma yapılmıştır. İlgili konumdaki kayaların, taşların ve toprağın kırmızıya yakın bir renkte olmasıyla ilgilidir.

“*Mavi* bir minibüs okulun önünde bekliyor” (Yedi İklim Türkçe B1, 2018, s. 111).

“Üzerimde *beyaz* bir gömlek, *açık mavi* bir pantolon var” ((Yedi İklim Türkçe B1, 2018, s. 111).

“Okuldan çıktuktan sonra büyük, çevresi *yeşil* bir yolda ilerliyoruz” ((Yedi İklim Türkçe B1, 2018, s. 111).

“Oradan sağa, *Kızıllırmak Caddesi*’ne dönüyorsun” ((Yedi İklim Türkçe B1, 2018, s. 111).

2. Okuyalım, işaretleyelim.
Rüya içinde Rüya

Emine Hanım Günaydın oğlum. Vakit geç oldu. Kalkmayacak mısın?
Sedat Günaydın anne. Hemen kalkıyorum... Çok ilginç bir rüya gördüm.

Emine Hanım Hayırdır inşallah. Ne gördün?
Sedat Rüyamda hafta sonu, okulda Ankara gezisi düzenleniyor ve arkadaşlarımla birlikte geziye katılıyoruz.

Emine Hanım Sonra?
Sedat Mavi bir minibüs okulun önünde bekliyor. Hava güneşli. Üzerimde beyaz bir gömlek, açık mavi bir pantolon var. Kıyafetleri yeni almışız. İlk o gün giymişim. Arkadaşlarım “Kıyafetlerin çok yakışmış.” diyorlar.

Emine Hanım Ne güzel... Başka?
Sedat Öğretmenimiz bize sesleniyor ve sırayla minibüse biniyoruz. Selim ile birlikte oturuyoruz. En son öğretmenimiz minibüse biniyor. Sonra hareket ediyoruz. Okuldan çıktuktan sonra büyük, çevresi yeşil bir yolda ilerliyoruz. Öğretmenimiz “Beypazarı’na gidiyoruz.” diyor. Radyoda bir türkü çalıyor ve hep birlikte türkü söylüyor, eğleniyoruz. Türkü bittikten sonra Selim’le muhabbet ediyoruz. Bir süre sonra başımı cama yaslayıp uykuya dalıyorum. Rüyamda “Beypazarı’ndayım. Bir okul gezisinde... Selim’e dönüp “Ne çabuk geldik?” diye soruyorum... Konuşmuyor. Beypazarı’na ilk gelişim. Bu yüzden merakla çevreyi seyrederim. Eski ahşap binalar dikkatimi çekiyor. Çarşı çok kalabalık... Ara sokaklardan birine giriyorum. Arkadaşlarımı ve öğretmenimizi kaybediyorum. Tek başıma gezmeye devam ediyorum. Her köşe başında havuç suyu satılıyor. Çok ilginç buluyorum. Yanımdan geçen bir adam arkadaşına “Beypazarı’nın havucu meşhurdur” diyor...

Emine Hanım İlginc bir rüya... Peki, başka ne gördün?

Kurgu • Ünite 6 111

Resim 12. Yedi İklim Ders Kitabı, B1 düzeyi

7. ünite de beyaz kırmızı, yemyeşil-yeşermek kavramlarına yer verilmiştir. Cümleler incelendiğinde hepsinin renk olarak kullanıldığı tespit edilmiş yalnızca yeşermek kavramı “Bitkilerin yaprak vermesi, yapraklanması, yeşil renk alması ve yeşillenmesi ayrıca mecaz olarak “canlanmak ve yeniden ortaya çıkmak” anlamlarına gelmektedir (TDK 2022).

“Bitkilerin *yeşermesini*, hayvanların üremesini, insanların kuvvetlenmesini sağlar” (Yedi İklim Türkçe B1;2018:140).

“Bahar geldiğinde her yer *yemyeşil* olur” ” (Yedi İklim Türkçe B1;2018:145).

“Haka dansında dansçılar gözlerinin *beyaz* kısmını izleyenlere gösterir” (Yedi İklim Türkçe B1;2018:130).

1. Okuyalım, cevaplayalım.
Haka Dansı

Haka dansı, Yeni Zelanda'ya özgü bir dans türüdür. Yeni Zelanda'nın en önemli kültür sembollerinden biri olan "Haka", ilginç bir danstır. Haka dansı bir savaş dansıdır. Yeni Zelanda'da yaşayan Maori kabilesinin dansı olan Haka, ilk kez 1810 yılında ortaya çıkar. Efsaneye göre kabilenin savaş şeflerinden Rauparaha, rakip kabilele savaşçıların kendisini öldürmek için geldiğini öğrenir ve kaçmaya başlar. Bir çıkura girerek saklanır. Çukurun başında onu vücudu kullarla kaplı bir savaşçı liderinin beklediğini görür. Ancak bu kişi ona acı ve Rauparaha'ya özgürlüğünü verir. Rauparaha da çukurdan çıkar ve günümüze kadar gelen Haka dansının sözleriyle dans etmeye başlar. Rauparaha, bu dansla kendisini öldürmek isteyen savaşçılardan intikam almak için yemin eder. Rauparaha, daha sonra bu dansı tüm Maori'lere öğretir. O günden sonra Maori'ler savaşlardan önce düşmanlarını korkutmak için Haka dansı yapmaya başlar.

Haka dansında dansçılar, gözlerinin beyaz kısmını izleyenlere gösterir. Dansçılar bir yandan ellerini bedenlerine vururken bir yandan da ayaklarını yere vurarak dans ederler. "Ka mate ka mate" yani "Ölüyorum, ölüyorum" sözleriyle başlayan dans, Maori yerlisinin, düşmanın infaşa geldiğini an söylediği, "Ka ora, Ka ora" yani "Yaşıyorum, yaşıyorum" sözleriyle devam eder.

Haka dansını izleyenlerin çoğu, bu dansı çok sevimli bulurlar. Ancak sert et kol hareketleriyle yapılan dansın saldırgan etkiler bıraktığını düşünenler de var.

Zamanla Maori'lerin bu dansı, ada sınırlarını aşar. Günümüzde spor salonlarında ve sahalarda bu dansın kullanımı hızla yaygınlaşıyor. Basketbol ve futbolda bu dans, renkli bir gösteri ve güdüleme amacıyla kullanılıyor. Haka dansı yapan sporcular, eğlencelere isindikleri için mutlular.

6. Okuyalım, işaretleyelim.
Gül Dalında Bir Dilek

Hidretlez, Türk dünyasında kullanılan mevsimsik bayramlardan biridir. Hızır günü olarak adlandırılan Hidretlez günü, Hızır isimli iyilik sever bir kişi ile İlyas Peygamber'in yüzünde buldukları gündür. Türkiye'de Hidretlez Bayramı 6 Mayıs (5 Mayıs gecesi) tarihinde kutlanır. Bugün aynı zamanda tabiatın uyanışı olarak kabul edilir.

Hidretlez gecesi Hızır'ın uğradığı yerlere ve dokunduğu şeylere bereket vereceği inancıyla çeşitli uygulamalar yapılır. Yiyecek kaplarının ve para keselerinin ağzaları açık bırakılır. Ev, bahçe, araba isteyen kimseler, Hidretlez gecesi gül ağacının altına istediklerinin resmini koyarlarsa Hızır'ın kendilerine yardım edeceğine inanırlar. Aynı zamanda dileklerini kırmızı kurdeleye bağlayıp gül ağacına asarlar. Bir yıl boyunca dileklerinin yerine gelmesini beklerler. Bazı kimseler de atıy yapıp dilek diletir. Ondan sonra yaktıkları ateşin üstünden atırlar.

Hızır adı verilen iyi kalpli insanın Allah'ın kendisine verdiği güçle günları yapabileceğine inanılır:

- Allah'a inanan, kalbi temiz insanlara yardım eder.
- Uğradığı yerlere bolluk, bereket, zenginlik getirir.
- Dertlilere deva, hastalara şifa verir.
- Bitkilerin yeşermesini, hayvanların üremesini, insanların kuvvetlenmesini sağlar.
- İnsanların şanslarının açılmasına yardım eder.
- Uğur ve kısmet sembolüdür.

Hidretlez günü atıy yapıp üzerinden atılması, oyuncak evler yapıp gerçeğine kavuşulacağı düşünülmesi gibi âdetler, halkın iyilik dilekleri olarak kabul edilir.

Resim 13. Yedi İklim Ders Kitabı, B1 düzeyi

"Aynı zamanda dileklerini kırmızı kurdeleye bağlayıp gül ağacına asarlar" ((Yedi İklim Türkçe B1, 2018, s. 140).

8. ünite de *kara, ak, pembe, yeşil, kırmızı* kavramları yer almaktadır. Beyazın eş anlamlısı olarak *ak*, siyahın eş anlamlısı olarak da *kara* öğretilmiştir. *Ak* ve *kara* kelimesinin geçtiği cümlelerdeki kullanımlarına bakıldığında mecaz anlam içermediği tespit edilmiştir.

"Zühre'nin mezarının üstünde bir pembe gül, Tahir'in mezarının üzerinde bir kırmızı gül çıkar. Karadiken'in mezarında ise kara bir diken çalısı çıkar" ((Yedi İklim Türkçe B1, 2018, s. 150).

"Seherde uğradım ben bir güzele
Dedim sarhoş musun söyledi yok yok
Ak elleri boğum boğum kınalı
Dedim bayram mıdır söyledi yok yok" ((Yedi İklim Türkçe B1, 2018, s. 155).

22

 9. Okuyalım.
Seherde Uğradım Ben Bir Güzele

Seherde uğradım ben bir güzele
Dedim sarhoş musun söyledi yok yok
Ak elleri boğum boğum kınalı
Dedim bayram mıdır söyledi yok yok
***
Dedim inci nedir dedi dişimdir
Dedim kalem nedir dedi kaşımdır
Dedim on beş nedir dedi yaşımdır
Dedim daha var mı söyledi yok yok
***
Dedim Erciş nedir dedi ilimdir
Dedim gider misin dedi yolumdur
Dedim sefil Emrah dedi kulumdur
Dedim satar mısın söyledi yok yok
Ercişli Emrah

Resim 14. Yedi İklim Ders Kitabı, B1 düzeyi

Yunus Emre Enstitüsünün Türkçe Öğretim Seti B2 Orta Düzey Ders Kitabındaki Renklerin Kullanımı:

Orta Düzey B2 kitabı incelendiğinde *beyaz, mavi, sarı, kırmızı, yeşil, ak, kara, gri, pembe* renklerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca *koyu, kararmak, sararmak ve kızarmak* gibi kavramlara da yer verilmiştir. 7. Ve 8. Ünitelerde renk ve renk anlamı taşıyan kavramlara yer verilmemiştir.

2. ünite de *kararmak, solmak, sararmak, kızarmış* kavramlarına yer verilmiştir.

“Hava *kararırken* evde olmalıyım” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 33).

TDK’ye göre, *kararmak*, “Rengi karaya dönmek, siyahlaşmak” (TDK, 2022).

“Sonbahar mevsimi ile birlikte yapraklar *sararmış*” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 38).

Sonbahar mevsimi ile birlikte yapraklar **sararmış**.

Parkın içindeki **sararmış** yaprakları topladık.

Resim 15. Yedi İklim Ders Kitabı, B2 düzeyi

TDK'ye göre, *sararmak*, “Sarı olmak, rengi sarıya dönmek” (TDK, 2022).

“Kızarmış tavuk” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 39).

TDK'ye göre, *kızarmak*, “Kırmızı veya ona yakın bir renk almak” (TDK, 2022).

“Gelinin yüzü *bembeyaz* boyanır” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 40).

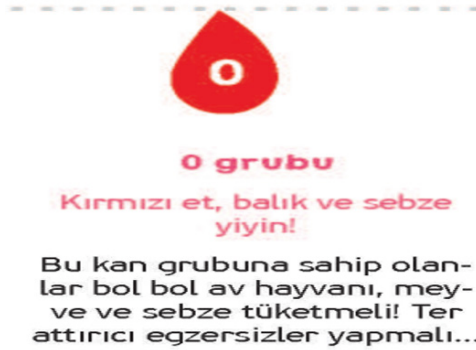
3. ünite de mavi ve sarı renklerine yer verilmiştir.

“Pencerelere *mavi* cam.....” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 55).

“Fakir kadın zengin adamın karısına *sarı* saçlı, tostoparлак bir yavru-ları olduğunu söyledi” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 59).

4. ünite de *kırmızı*, *yeşil* ve *siyah* renklerine yer verilmiştir.

“Yağsız *kırmızı* et, özellikle *koyu yeşil* renkli sebzeler, balık, hindi, tavuk ve meyveler” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 83).

Resim 16. Yedi İklim Ders Kitabı, B2 düzeyi

“Gazlı içecekler, *siyah* çay ve kahve içilmemesi” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 83).

5. ünite de mavi, yeşil, sarı, ak, kara, pembe, kırmızı renklerine yer verilmiştir. Mavi, yeşil, pembe ve kırmızı, ak renkleri renk olarak kullanılmıştır. Fakat *Karadeniz* ve *Sarıyer* renk isimleriyle oluşturulan yer adlarıdır.

“Memleket isterim

Gök *mavi*, dal *yeşil*, tarla *sarı* olsun;

Kuşların, çiçeklerin diyarı olsun” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 106).

“Karadeniz Bölgesi, çok yağış aldığı için *yeşilin* her tonunu görebileceğiniz ağaçlarla kaplıdır” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 108).

“En çok saygı duyduğu kişilerden biri de *aksakallı*, bilgin mimarbaşı, Mimar Sinan’dı” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 113).

“Şeker *pembesi* oyasıyla, özlemini.....” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 116).

“Kadın *kırmızı* gül oyası takmışsa bu evlilik çağındayım mesajıdır” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 116).

“*Sarıyer*’de su muhallebisinin, Kanlıca’da yoğurdun, Beyoğlu’nda tavuk göğsünün.”(Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 103).

6. ünite de *beyaz*, *kırmızı*, *gri*, *pembe* renklerine yer verilmiştir.

“ Bu toplar, uzaktan bakıldığında sahili süsleyen *beyaz* inciler gibi görünüyor” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 121).

“*Kırmızı* gökyüzü” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 123).

“Bu da ortası *gri* renkte hava kütesinin tornada görünümü almasına neden olur” (Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 126).

Resim 17. Yedi İklim Ders Kitabı, B2 düzeyi

“Watson, 10 metrelik *pembe* teknesiyle 18 Ekim 2009’da yola çıktı-ğı...”(Yedi İklim Türkçe B2, 2018, s. 130).

7. ve 8. Ünitelerde renklere yer verilmemiştir.

Yunus Emre Enstitüsünün Türkçe Öğretim Seti C1 İleri Düzey Ders Kitabındaki Renklerin Kullanımı:

İleri düzey C1 Ders kitabı incelendiğinde *mavi, siyah, sarı, yeşil, beyaz, kırmızı, ak, kara ve kızıl kavramlarının* kullanıldığını görmekteyiz. 5. Ve 6. Ünitelerde renklere yer verilmemiştir.

1.Ünitede mavi, siyah, sarı, yeşil, kırmızı ve beyaz renkleri geçmektedir.

“Halkalar mavi, siyah, sarı, yeşil ve kırmızı renklerde” (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 11).

Resim 18. Yedi İklim Ders Kitabı, C1 düzeyi

“O zaman kırmızı giyin” (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 19).

“Kırmızı formayla oynayan takımlar, mavi ya da beyaz formalılara göre daha iyi performans gösteriyor ve daha çok daha gol atıyormuş” (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 19).

9. Okuyalım, konuşalım. Kırmızı Giyen Kazanır

Kazanmak mı istiyorsunuz? O zaman kırmızı giyin! İngiltere'deki Durham Üniversitesinden iki araştırmacı, kırmızı forma giyen sporcuların, başka renk forma giyen sporculara göre daha başarılı olduğunu söylüyorlar. Araştırmacılar, 2004 olimpiyat oyunlarındaki dört spor dalından alınan sonuçları incelemişler: Boks, tekvando, grekoromen güreş ve serbest güreş. Sonuç mu? Kırmızı giyen sporcuların, karşılaşmaların %60'ını kazandığını görmüşler. Peki, ya takım sporları? Araştırmacılar, Euro 2004 Uluslararası Futbol Turnuvası'nın sonuçlarını da incelemişler. Kırmızı formayla oynayan takımlar, mavi ya da beyaz formalılara göre daha iyi performans gösteriyor ve daha çok gol atıyormuş. Araştırmacılara göre bunun nedeni, kırmızı giymenin, sporcuların kendine güvenini artırmaya olabildiği. Kendine güvenen sporculara daha iyi oynuyor.

Forma renklerinin bir müsabakayı kazanmada etkili olduğu görüşüne katılıyor musunuz? Niçin?

Resim 19. Yedi İklim Ders Kitabı, C1 düzeyi

Sporcular Nasıl beslenir? adlı dinleme metninde sporcuların nasıl beslenmesi gerektiğiyle ilgili bilgiler verilmiştir. Metin dinlenirken öğrencilerden kendi görüşleri istenmiştir. 8. maddede “yeşil yapraklı sebzeler”e yer verilmiştir. Yeşil burada renk olarak kullanılmıştır (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 28).

2. ünite de sadece kırmızı, yeşil ve beyaz kavramları tespit edilmiştir. Burada bu kavramlar renk olarak verilmiştir.

“Londra ve otobüs deyince de akla kırmızı renkli çift katlı otobüsler geliyor” (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 43).

“Sonuç olarak hibrit otobüsler çevreye daha az karbon salımı yapar. Bu nedenle “yeşil” otobüs olarak da adlandırılır” (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 44).

Resim 20. Yedi İklim Ders Kitabı, C1 düzeyi

“Renklilerle beyazları birlikte yıkamayın” (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 51).

3. ünite de ak pak, mavi ve yeşil renklerine yer verilmiştir. Okuyalım cevaplayalım kısmında Ümit Yaşar Oğuzcan'ın şiirine yer verilmiştir. Yedi kıtalık şiirin 2. Ve 3. Kıtalarında bu kavramlar geçmiştir. 2. Kıtadaki “ak pak” kullanımındaki ak rengi beyazın eş anlamlısıdır. Burada “ak pak” söyleminden ellerinin beyaz ve temiz olduğunu anlamaktayız (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 68).

“Ben senin en çok ellerini sevdim
Bir pınar serinliğinde, küçücük ve ak pak”

“Ben senin en çok gözlerini sevdim
Kâh çocukça mavi, kâh inadına yeşil”

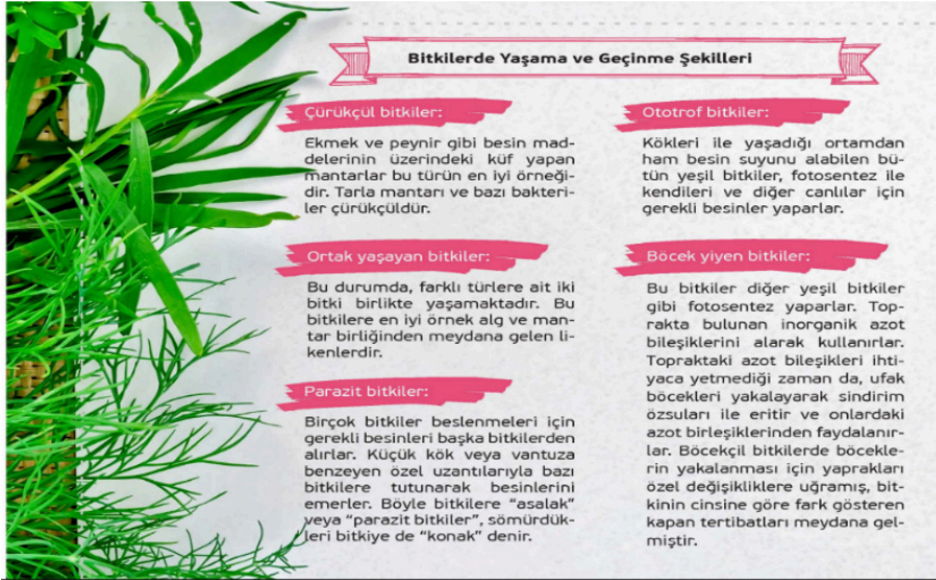
4. ünite de yeşil, beyaz ve kıvıl renklerine yer verilmiştir.

“Bir karınca yuvasında bir milyon bireye rastlamak mümkündür” (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 75).

Hayvanlar adlı metinde ve çoktan seçmeli sorusunda “kara” kavramı geçmektedir. “Kara” burada renk olarak değil “kara”nın eş seslisi olan “toprak parçası” anlamında kullanılmıştır.

“Kara hayvanlarının vücutları ise kıl, tüy ya da pullarla kaplı olup akciğer solunumu yapar” (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 75).

Bitkilerde Yaşama ve Geçinme Şekilleri adlı metinde yeşil rengine birçok kez yer verilmiştir.

Resim 21. Yedi İklim Ders Kitabı, C1 düzeyi

“Kökleri ile yaşadığı ortamdan ham besin suyunu alabilen bütün yeşil bitkiler, fotosentez ile kendileri ve diğer canlılar için gerekli besinler yaparlar” (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 82).

“Bu bitkiler diğer yeşil bitkiler gibi fotosentez yaparlar” (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 82).

“Dünya yüzeyinin yüzde otuzu yeryüzündeki yaşamın devamı için önem taşıyan yeşil ormanlarla kaplıdır” (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 91).

Serbest okuma metninde “Şerbet” ile ilgili bir metne yer verilmiştir. Burada şerbetin ne olduğu, ne zaman tüketildiği ve nelerden yapıldığı anlatılmıştır. “kızılçık” kavramı renk değil renk adı ile oluşturulmuş bitki adıdır ve bu adı renginden dolayı almıştır.

“Şerbetler, çiçeklerle (gül, gelincik, menekşe, yasemin, iğde çiçeği, nar çiçeği ve zambak) ya da meyvelerle (armut, ayva, çilek, elma, kızılçık, dut, nar, bergamot, vişne, portakal) yapılırdı” (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 90).

Resim 22. Yedi İklim Ders Kitabı, C1 düzeyi

5. ve 6. Ünitelerde renklere yer verilmemiştir.

7. üniteye kara, ak ve kızıl kavramlarına yer verilmiştir. Bu kavramlar incelendiğinde hepsinin renk olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Okuyalım cevaplayalım bölümünde “Arabanın Hangi Lastiği Patladı” metninde “kara” kavramına yer verilmiştir. Metinle ilgili verilen çoktan seçmeli sorunun D şıkkında bir atasözü içerisinde geçmektedir.

“Ramazanda yalan söyleyenin yüzü, bayramda kara olur” (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 138).

Bu atasözünün anlamı,

“Hayatta her zaman doğru olmalı, doğru davranılmalıdır. Yalan söylemek, belki bir zaman için etrafımızdaki kandırmamıza neden olur. Ama gelişen olaylar; söylenen yalanı bir gün bir şekilde açığa çıkartır. Bu durumda, yalan söyleyen kişi çok utanır, mahcup olur” (dersimiz.com, 2023).

Sayfa 152’de Serbest Okuma bölümünde Karacaoğlan’ın bir şiirine yer verilmiştir. 17. yüzyılda yaşadığı rivayet edilen Karacaoğlan Âşık Edebiyatı’nın en önemli temsilcilerinden biridir. Aşk ve doğa temalarını şiirlerinde çokça işlemektedir. Bu şiir bir devriye olarak kabul edilmemesine rağmen doğumdan önceki hayatı, dünya hayatını ve ölümden sonraki hayatı, yani ahiretten bahsediyor olmasından dolayı devriye özelliklerini taşımaktadır.

Bu şiirde ak ve kızıl kavramlarına yer verilmiştir. Burada bu kavramlar renk olarak geçmektedir. Ak beyazın eş anlamlısı, kızıl da kırmızı manasında kullanılmıştır (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 152).

“Hakk'ın kandilinde gizli sır idim
Anamın beline indirdin beni
Ak mürekkep idim, kızıl kan ettin
Türlü irenlere yandırdın beni”

8. ünite de sadece *beyaz* rengine yer verilmiştir. Burada beyaz renk olarak kullanılmıştır.

“Yeryüzünde içten bir tebessüm, sırtında göğsü bağı açık, kısa kollu bir gömlek, ayağında ütüsüz bol bir pantolon ve beyaz spor ayakkabılar” (Yedi İklim Türkçe C1, 2018, s. 159).

Sonuç ve Tartışma

Türk kültüründe renkler, sembolik anlamlar taşırlar ve farklı duygusal, sosyal ve kültürel çağrışımlara sahiptir. Tarih boyunca renkler edebî eserlerde sıkça başvurulan bir metafor olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda Türk edebiyatının bütün dönemleri taranarak renklerin çeşitli edebi türlerde nasıl kullanıldığına dair örnekler ele alınmış ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kullanılan ve Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe öğretim setleri incelenerek renklerin hangi bağlamlarda kullanıldığı konusunda örnekler derlenmiştir. Renklerin birer kültür aktarım aracı olduğu ve her rengin imgesel ve olgusal olarak kültürel birikimleri ile bağlama yön verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda ders malzemelerinde renklerin kültür aktarımı için önemli unsurlar olduğu tespit edilmiştir. Son dönemde TOGG otomobillerinin üretimi ile birlikte literatüre kazandırılan ve sosyal hayatta kullanılmaya başlanacak olan yeni renk isimlerinin literatürde yer alması dil öğretimi ve kültür aktarımı için de malzeme olarak ele alınması sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmamızda bu tür metaforik ögelerin nasıl kullanıldığına dair örnekleri vermeye çalıştık. Bu bağlamda renklere yüklenen misyonlar algı oluşturmada duyguları daha rahat ifade etmede Türk milletine söylem zenginliği sağlamıştır. Mesela: kırmızı, Türk kültüründe genellikle aşk, tutku, enerji ve canlılıkla ilişkilendirilir. Kırmızı, Türklerin geleneksel düğünlerinde ve bayramlarda sıkça kullanılan bir renktir. Ayrıca kırmızı, güçlü duyguları ifade etmek için kullanılan bir metafora da sahiptir. Beyaz, Türk kültüründe temizlik, saflık, masumiyet ve dürüstlikle ilişkilendirilir. Türk geleneksel düğünlerinde gelinlik ve damatlık genellikle beyaz renkte olur. Beyaz renk, Türk kültüründe önemli bir semboldür ve pozitif anlamlar taşır. Yeşil renk, Türk kültüründe doğa, bereket, tazelik ve huzurun sembolüdür. Yeşil ayrıca Türkçe 'de umudu ve canlılığı ifade etmek için kullanılır. Mavi renk, Türk kültüründe genellikle deniz, gökyüzü, huzur, sadelik ve güvenin sembolüdür. Sarı renk ise, Türk kültüründe genellikle güneş, ışık, neşe, enerji ve mutluluğu sembolize eder. Türk halk kültüründe sarı, bazı geleneksel kıyafetlerde ve süslemelerde kullanılan bir renktir. Ayrıca sarı renk, baharın ve yeni başlangıçların habercisi olarak da kabul edilir. Siyah renk, Türk kültüründe genellikle ciddiyet, saygı, asalet ve gücün sembolüdür. Türk geleneksel kıyafetlerinde ve özel törenlerde siyah renk sıklıkla kullanılır. Aynı zamanda yas ve matem dönemlerinde de siyah renk tercih edilir. Bu doğrultuda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde renk isimleri birçok fonksiyonda kullanılabilir. Kelime öğretiminden kültür aktarımına kadar birçok tema içerisinde kullanılacak olan renklerin sadece nitelme özelliklerinin yanında yüklendikleri manalar ile de gizil kültür aktarımı yapılabilir. Kültürel anlayış ve ifadelerin renklere yüklenecek misyonlar ile öğrenciler üzerinde kalıp öğrenme ifadeleri sağlanabilir. Nasıl ki Halk Edebiyatında Karacaoğlan'ın anlayış ve ifade yapısında kara kelimesinin anlamsal yükü göz ardı edilemezse yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de renk isimleri ile birçok kavram, kültür ve anlayış hedef kitleye aktarılabilir. Renkler sayesinde kültürel ayrışmalar, kültür etkileşimleri ve kültürel alışveriş daha kolay şekilde uygulanabilir. Milletten millete, ülkeden ülkeye değişen renk algıları sayesinde kültürleşme olanağı kolaylaştırılabilir. Bir bakıma renkler kültürel birikimin de taşıyıcıları olarak görülebilir. Yabancı dil olarak Türkçe kitapları incelendiğindeki bu çalışmada Yunus Emre Enstitüsünün seti incelenmiştir, renklerin nitelme görevleri üzerinde sıkça durulurken kademeli olarak kurlarda renk isimlerine kültürel

misyonun çok fazla yüklenmediği görülmektedir. Kültürel misyonun gizli olarak nasıl verileceği ve aktarım sırasında hedef kitlenin kültürel şoka en az maruz kalacağı hususları da önem arz etmektedir. Bu bakımdan hem yeni renk adlarının öğrencilere aktarılması hem de Türk kültür yapısında izlerin sunulması açısından Türk markası olan TOGG arabalarının renklerinin ders malzemelerinde kullanılması iletişimsel yaklaşımın ve kültürel aktarımın aynı anda verilme imkânını bizlere sunmaktadır. TOGG arabalarında kullanılan "Gemlik Mavisini" renk seçimi, kültürel aktarımı ifade etmesi açısından önemlidir. Gemlik Mavisini, Türkiye'nin Gemlik ilçesine atıfta bulunarak adlandırılmış bir renk olarak dikkat çeker. Gemlik, Bursa iline bağlı olan bir ilçedir ve Türkiye'nin önemli sanayi bölgelerinden biridir. Bu rengin öğretim malzemesi olarak kullanılması bölgeye dikkatleri çekecek ve gölgenin tanıtımı için imkân sağlanacaktır. Gemlik Mavisini'nin kullanılması, TOGG'un Türkiye'nin yerli ve milli otomobili olduğunu vurgulayabilir ve Türk kimliğiyle bağlantı kurabilir. Bu renk seçimi, Türk kültürünü, tarihi ve coğrafi bağlamını yansıtabilir ve TOGG arabalarına Türk toplumunun benzersiz özelliklerini aktarabilir. Özellikle edebi eserlerle desteklenecek bu renk adı ile yeşil Bursa olgusunun yanına Mavi Gemlik metaforunu da işleyecektir. Türkçe öğretim kitaplarında hedef kitlenin ilk defa duyacağı bu renk adı ile birden fazla kültürel yapıya dikkat çekilecektir. Bugün Almanların *Kinder* markası dil öğretim kitaplarında yer alırken aynı zamanda Alman çikolatası anlayışını da zihinlere kazımaktadır. Hem markanın zihinlere işlenmesi hem de kültürel olgulara işaret edilmesi dil öğretimini daha renkli kılacak ve araçlar amaca dönüşecektir. TOGG markasının diğer renkleri Anadolu coğrafyasının birer simgesi olmuş mekânları akıllara getirmektedir. Bu bakımdan oluşturulacak ders malzemelerinin bu yeni renk adları ile motiflendirilmesi kanaatimizce kültürel aktarım açısından dil öğretim sürecine katkı sağlayacaktır. Ayrıca, Gemlik Mavisini'nin TOGG'un çevre dostu ve sürdürülebilirlik odaklı yaklaşımını da ifade etme potansiyeli vardır. Gemlik Mavisini'nin çağrıştırdığı deniz ve gökyüzü, doğal güzellikleri ve çevre bilincini temsil edebilir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede *Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler* başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Araştırma, etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Çıkar Çatışması

Araştırmada, çıkar çatışmasına yol açacak herhangi bir husus bulunmamaktadır.

Kaynakça

- [1] Akyüz, Y. (2009). *Türk eğitim tarihi* (15. Baskı). Pegem Akademi.
- [2] Atalay, B. (2006), *Divanü Lügat – it – Türk (I – II – III – IV)*, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- [3] Bayraktar, N. (2013). Türkçede renk adlarıyla özel ad yapımı. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 9(2), 95-114.
- [4] Çelebioğlu, A. (1982). *Türk ninniler hazinesi (TNH)*, Kitapevi Yayınevi.
- [5] Doğan, N. (2015). Türkiye Türkçesi söz varlığının yeni renkleri ad bilimsel bir inceleme. *Dede Korkut*, 4(7), 12-37
- [6] Fuat, M. (2004). *Yunus Emre*. Yapı Kredi Yayınları.
- [7] Gökyay, O. Ş. (2013). *Dede Korkut hikâyeleri*. Kabalcı Yayınevi.
- [8] Karabaş, S. (1996). *Dede Korkut 'ta renkler*. Yapı Kredi Yayınları.
- [9] Kuzubaş, M. (2010). Kıssa-i Yûsuf U Zelîhâ, *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, 27, 243-246.
- [10] Küçük, S. (2010). Türk lehçeleri sözlüklerinde somutlaştırma yoluyla yapılmış renk adları. *Gazi Türkiyat*, 1(7), 155-196.
- [11] Melanlıoğlu, D. (17-19. 10. 2008). *Divanü Lügati 't-Türk 'ün ve güncel Türkçe Sözlük 'ün Türkçe eğitimi açısından önemi*. Uluslararası Kâşgarlı Mahmud Sempozyumu Bildirileri. Rize: Rize Üniversitesi Yayınları, 470-477.
- [12] Muhibbi Divanı, http://ekitap.yek.gov.tr/urun/muhibbi-divani--ta-kim-2-cilt-_604.aspx (15.09.2023)
- [13] Onan, A. G. B.(2003). Divanü Lügati't-Türk'ün dil öğretim yöntemleri ve dünya filolojisine katkıları bakımından bir değerlendirmesi. *Türklük Bilimi*, 13, 425-445.

- [14] Pamuk, O. (1999). *Benim adım kırmızı*. İletişim Yayınları.
- [15] Şahin, A. ve İşcan, A. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Pegem Akademi.
- [16] Tanpınar, A. H. (1995). *Huzur*. Tercüman Yayıncılık.
- [17] Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı), Seçkin Yayıncılık.
- [18] Şatıroğlu, A.V, https://sub1.farmaupdate.com/siir/a/asik_veysel/kara_toprak.htm, (15.09.2023).
- [19] <http://www.asikveysel.com/turku-sozleri/gecti-bahar-geldi-yazin.htm>, (15.09.2023)
- [20] https://www.dersimiz.com/atasozleri_sozlugu.php?islem=bilgigoster&id=648 (16.04.2023).
- [21] <https://www.ensonhaber.com/gundem/cumhurbaskani-erdogandan-togg-icin-yeni-renk-talebi> (08.12.2023).

Çalışmada İncelenen Kitaplar:

- [1] YEE (2015), Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı A1 Düzeyi, Yunus Emre Enstitüsü.
- [2] YEE (2015b), Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı A2 Düzeyi, Yunus Emre Enstitüsü.
- [3] YEE (2015c), Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı B1 Düzeyi, Yunus Emre Enstitüsü.
- [4] YEE (2015ç), Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı B2 Düzeyi, Yunus Emre Enstitüsü.
- [5] YEE (2015d), Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı C1 Düzeyi, Yunus Emre Enstitüsü.

Extended Abstract

The cultural dimension of Turkish language teaching has an important role in language learning and communication. The meaning and use of a language reflects the characteristics and values of the culture in which it resides. Therefore, the consideration of cultural elements in the teaching of Turkish as a foreign language increases the success and cultural awareness of students in the language learning process. Colors have symbolic meanings in every culture and are frequently used in the language. Examining how colors are used in various phases of Turkish literature and the meanings attached to these colors provides students with an important tool for understanding and appreciating Turkish culture. As students discover the symbolic meanings of colors in works of literature, they gain a better penetration into the depths of Turkish culture and learn the use of language more effectively. In teaching Turkish as a foreign language, transferring colors and the symbolic meanings attached to them to students helps to increase intercultural awareness. As students gain knowledge of different colors and the cultural values of these colors, they gain a better understanding of the diversity and richness of Turkish culture. This contributes to them being more open-minded and tolerant in the cultural sphere. Language teaching materials combine colours and cultural elements, making the process of students' language learning more effective and engaging. Texts in which colors in literary works are analyzed help students to learn cultural content while improving their knowledge of the language. Thus, students develop not only grammar and communication skills, but also an understanding of Turkish culture and society. Cultural elements are of great importance in the teaching of Turkish as a foreign language and colors constitute an important part of these elements. The efforts of the teachers to increase cultural awareness and the use of literary works in the language learning process contribute to the deeper connection of the students to Turkish culture and to improve their intercultural understanding. This study focuses on the cultural dimension of teaching Turkish as a foreign language and emphasizes the importance and cultural functions of colors. The integration of basic language teaching tools, such as textbooks, with the colors and their symbolic meanings attached to them, provides students with an opportunity to better understand the depths of Turkish culture and

society. Materials such as the Seven Climates Textbook Set include cultural content, enriching the language learning process. The categorization of colors according to their areas of use in these textbooks provides students with the opportunity to explain the role and symbolic values of colors in Turkish culture. In this way, students can discover Turkish culture while learning the language. At the same time, attention is drawn to the cultural carrier of the color names used by Turkey's Automobile Joint Venture Group (TOGG). These islands of color can be used in textbooks to introduce students more closely to Turkish culture and society. For example, a color name such as "Gemlik Blue" can offer students a rich cultural content by referring to Turkish culture and geography. The main purpose of this study is to improve students' understanding of language and culture by emphasizing the cultural importance of colors in teaching Turkish as a foreign language. The language learning process is not only language It will not be limited to its informational structures, but also aims to increase the cultural awareness of students by providing an in-depth look at Turkish culture and society. In this way, students have a cultural context by better understanding Turkish culture and society while learning the language. When the cultural value and symbolic meanings of colors are emphasized in language teaching materials, it will be ensured that students learn the language more effectively and improve their language skills, while at the same time their interest and understanding of Turkish culture and society will be increased. Such studies will help to provide a more meaningful and rich language learning experience by increasing the effectiveness of teaching Turkish as a foreign language and the cultural awareness of students. By emphasizing the symbolic meanings and metaphorical uses of colors in Turkish culture, an important contribution is made to the cultural dimension of teaching Turkish as a foreign language. Colors have different emotional, social and cultural connotations in Turkish culture and have often been used as metaphors in literary works. Teaching students the symbolic values of colors in Turkish culture will help them to better understand Turkish and enrich the language learning process. The cultural functions of colors in the teaching of Turkish as a foreign language convey to the students the meanings that Turkish culture and society attach to colors, as well as provide hidden cultural transfer in many different themes that can also be used in language teaching materials. Conveying cultural under-

standings and expressions to students using the cultural missions of colors will contribute to their understanding of the real uses and cultural contents of language beyond learning their grammatical structures. Focusing on the cultural carrier of colors in textbooks offers students the opportunity to explain Turkish culture and society in more depth. Such textbooks enrich the language learning process, helping students to learn language and culture together. In particular, the use of Turkish brands, such as the colors of TOGG cars, can further strengthen the cultural transmission in textbooks. These colors can help students connect with Turkish identity by reflecting Turkey's geographical and historical context. "Gemlik Blue", which is also an environmentally friendly and sustainability-oriented color, can offer students a broader cultural perspective by expressing the natural beauties and environmental awareness in Turkish culture. In conclusion, emphasizing the cultural importance of colors in teaching Turkish as a foreign language and using this information in textbooks will contribute to improving students' understanding of language and culture. Transferring the symbolic meanings and metaphorical uses of colors to students will make the language learning process more meaningful and effective. At the same time, the conscious and systematic handling of cultural transfer will contribute to the facilitation of cultural interaction and exchange by increasing the cultural awareness of students.